

[Statsministeren.]

heder for udvidelse af det europæiske økonomiske samarbejde end egentligt medlemskab af de seks. Også i en sådan situation vil det styrke de nordiske lande, at de i forvejen har etableret et snævert økonomisk samarbejde. Netop i en sådan situation vil det være en meget stor fordel for Danmark at have nær tilknytning til de andre nordiske lande, idet et lille land uden et snævert samarbejde med andre lande vil have vanskeligt ved at opnå fuldt tilfredsstillende aftaler som led i et udvidet europæisk samarbejde af denne karakter.

Min konklusion af disse betragtninger er, at Danmark ved allerede nu at søge etableret et snævert nordisk økonomisk samarbejde styrker sin forhandlingsposition og medvirker til skabelsen af et bedre grundlag for kommende forhandlinger om et udvidet europæisk økonomisk samarbejde.

Jeg vil også gerne knytte nogle kommentarer til enkelte andre sider af de forhandlinger, der har fundet sted om det nordiske samarbejde. Der er fortsat vigtige områder, hvor der endnu ikke er opnået enighed mellem de fire lande. På landbrugsområdet og toldområdet har Danmark således endnu ikke fra de andre lande opnået indrømmelser, der kan betragtes som tilfredsstillende. Fra dansk side vil vi under de fortsatte forhandlinger stræbe efter, at forhandlingsresultatet bliver så tilfredsstillende for Danmark som overhovedet muligt. Det må jo være rigtigt, at man i hvert fald stræber efter, at væsentlige danske interesser bliver tilgodeset.

Når man til sin tid skal foretage en samlet vurdering af det opnåede forhandlingsresultat, må man imidlertid også være opmærksom på ikke at lade sig lede af for snævre interesser. Det ligger helt klart, at der er visse minimumsønsker, der må opfyldes, for at Danmark kan gå ind i en nordisk økonomisk union. Man må dog samtidig være opmærksom på, dels at den udvikling, der sættes i gang ved etableringen af det nordiske samarbejde, kan indebære fordele for Danmark, og at man derfor ikke udelukkende må fæste sig ved fordele og ulemper i udgangspositionen, dels at man må vurdere det nordiske samarbejde som basis for den position, Danmark vil få i senere forhandlinger om et udvidet europæisk samarbejde. Når jeg fremhæver disse

aspekter, er det ikke for at undervurdere de betænkeligheder, der fra forskellig side har været fremsat over for en nordisk økonomisk union. Jeg har kun villet understrege, at man ikke må tabe de andre aspekter af dette samarbejde af syne. Vi behandler her et spørgsmål, som kan få afgørende betydning for Danmarks fremtid.

Jeg vil sluttelig sige til hr. Per Federspiel, at jeg er enig i den generelle betragtning, at romantik er ikke det, der først og fremmest er brug for; men når hr. Per Federspiel drog statsminister Erlanders udtalelse om, at Norden samlet var en stormagt, lidt i tvivl, vil jeg gerne sige — jeg skal ikke udlægge statsminister Erlanders tanker — at på ét område har han ubestridelig ret. Handelspolitisk og økonomisk vil Norden være en stormagt. Intet andet område i Europa vil handelspolitisk være mere interessant, og intet andet område vil eksempelvis være et større købermarked for fællesmarkedet. Man må altså heller ikke være så realistisk, at man fuldstændig afviser nogle af de bagved liggende realiteter, som ikke sådan står fremme i overskrifterne hver eneste dag. Der er betydelige realiteter i bedømmelsen, der siger, at dette for Norden som helhed og dermed også for Danmark virkelig kan blive af afgørende betydning for fremtiden.

Ivar Nørgaard: Formiddagens debat har bragt meget tydeligt frem, at regeringen i denne sag er blevet bragt i en for regeringer ret usædvanlig situation, nemlig at få mere støtte fra oppositionen end fra sine egne støttepartier. Der var jo også tydelige nuancer inden for regeringens støttepartier. Det var næsten sådan, at der var omvendt proportionalitet mellem partiernes størrelse og den sympati, de havde for regeringens politik i denne sag. Jeg er derfor i den for en oppositionsordfører lidt ejendommelige situation, at jeg ikke har ret meget at sige til regeringen, men derimod nok til regeringspartiernes talsmænd.

Til hr. Haunstrup Clemmensen vil jeg gerne sige, at det kan jo være fornuftigt, og det kan også lyde fornuftigt, at man vil vente med at tage stilling til en toldunion, til man kender dens konkrete indhold; men regeringen har i princippet accepteret, at man som basis for en økonomisk union skal have en toldunion. Det, der kan blive tale